

Rapport – nr. 111/2021

Paul Bjerke

Innholdsanalyse av Subjekt. Utgivelsesåret 2020.



Forfatter	Paul Bjerke
Utgjevar	Høgskulen i Volda
År	2021
Serie	Rapport
ISBN	978-82-7661-364-3 (digital utgåve)
ISSN	1891-5981
Sats	Forfatter

Innholdsanalyse av Subjekt. Utgivelsesåret 2020.

© Forfatter/Høgskulen i Volda

Føresegnene i åndsverklova gjeld for materialet i denne publikasjonen. Materialet er publisert for at du skal kunne lese det på skjermen eller framstille eksemplar til privat bruk. Utan særskild avtale med forfatter/Høgskulen i Volda er all anna eksemplarframstilling og tilgjengeleggjering berre tillate så langt det har heimel i lov eller avtale med Kopinor, interesseorgan for rettshavarar til åndsverk.

Rapport / Høgskulen i Volda

Vitskaplege og andre faglege arbeid på høgare nivå enn notat. Både forfatter og institusjon er fagleg ansvarlege for publikasjonen. Arbeida kan vere rapportar frå prosjekt/oppdragsverksemd eller reint teoretiske arbeid av eit visst omfang. Rapportane må vere godt gjennomarbeidde med omsyn til innhald, struktur og språk og innehalde referansar. Rapportane skal vere godkjende av anten dekan eller prosjektleiar eller annan fagperson dei har utpeika og forskingsrådgivar ved HVO.

Forord

Rapporten *Innholdsanalyse av Subjekt* er basert på et oppdrag for Medietilsynet. Hensikten med undersøkelsen har vært å vurdere innholdet i *Subjekt* opp mot kravene i § 3, første ledd nummer 1 og 2 i *Forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier* (på folkemunne kalt pressestøtten).

Arbeidet bygger blant annet på tidligere utredninger forskere ved Høgskulen i Volda har gjort for Medietilsynet om pressestøtte, og deler av teksten er derfor hentet fra disse.

Høgskulen i Volda takker Medietilsynet for interessante oppdrag og retter en spesiell takk til tilsynets Heidi Schau-Hvatum for samarbeidet rundt denne rapporten.

Volda, 20. august 2021

Paul Bjerke
Professor,
Høgskulen i Volda

Innhold

Forord	3
Tabeller.....	5
1. Innledning.....	6
1.1 Om Subjekt.....	7
2. Om undersøkelsen og datamaterialet	9
3. Er <i>Subjekt</i> en journalistisk publikasjon?	12
2.1 Tilslutning til pressens selvdømmeordning.....	13
2.2 Egenproduksjon.....	14
2.3 Kildebruk.....	15
2.4 Allmenn innretting	17
4. Er <i>Subjekt</i> en avis?	19
3.1 Aktualitet og frekvens	22
3.2 Debattstoff.....	27
3.3 Avgrensning mot tidsskrift.....	27
5. Demokratisk relevans	28
5. Tema og bredde	32
5.1 Overgang til plattformnøytral støtte.....	39
5.2 Ukeavisene flyttes til Medietilsynet.....	40
6. Konklusjon	44
Referanser.....	46

Tabeller

Tabell 1. Interkoderreliabilitetstest. Cohens kappa.....	10
Tabell 2. Andel egenprodusert stoff i Subjekt, Minerva, Dag og Tid.....	15
Tabell 3. Antall synlige muntlige kilder i Subjekts og Dagsavisens nyhetsartikler.....	16
Tabell 4. Publiseringfrekvens for Dag og Tid, Synste Møre, Minervanett, Alvdal Midt i Væla og Subjekt i 2020.....	25
Tabell 5. Dagsaktualitet etter stoffkategori. Subjekt.....	26
Tabell 6. Temakategori i Subjekt. Antall og andel i prosent.....	30
Tabell 7. Hovedtema i Subjekt. prosent av alle artikler (N=268).	32

1. Innledning

Utgangspunktet for denne undersøkelsen er at Medietilsynet har mottatt en søknad om produksjonstilskudd for nyhets- og aktualitetsmedier fra *Subjekt*.

Som et ledd i saksbehandlingen av denne søknaden har Medietilsynet gitt Høgskulen i Volda i oppdrag å gjøre en innholdsanalyse av et utvalg artikler i 2020 for å vurdere publikasjonens innhold opp mot kravene i Forskriften om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier § 3. *Generelle vilkår*¹ a) og b).

Det kan etter forskriften gis tilskudd til medier som:

- a) har som hovedformål å drive journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten. Tilskudd gis ikke til medium som har som hovedformål å drive med reklame eller markedsføring. Tilskudd gis heller ikke til medium som hovedsakelig er rettet mot medlemmer eller ansatte i bestemte organisasjoner, foreninger eller selskap.
- b) Inneholder et bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder. Tilskudd gis ikke til medium som inneholder en overvekt av annonser. Tilskudd gis heller ikke til medium som i all hovedsak inneholder stoff om ett eller noen få samfunnsområder, eller som i hovedsak inneholder stoff vinklet ut fra en spesiell faglig, politisk, ideologisk, religiøs eller etnisk bakgrunn.

I sin uttalelse om Medietilsynets avslag på søknaden om produksjonsstøtte fra Dagbladet Pluss, presiserte Medieklagenemnda at vurderingen må basere seg på begge kriteriene i paragraf 3 hver for seg.² Først må det derfor slås fast om søkerens publikasjon tilfredsstill

¹ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2018-06-26-1033>

² <https://www.klagenemndssekretariatet.no/wp-content/uploads/2020/03/Klagenemndas-avgjorelse-sak-2020-243.pdf>

kravet i punkt a) om å drive «journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten». Her må det vurderes om publikasjonens innhold er journalistikk slik det vanligvis forstås, dernest om det formidles til allmennheten. Dette krever en analyse av publikasjonens *form*.

Dernest må det etter punkt b) vurderes om publikasjonen inneholder et «bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder». Dette krever en analyse og kartlegging av *temaene* som omtales i publikasjonen og sjangersammensetningen.

I tillegg forutsetter praksis, som jeg viser under, at publikasjonen er en *avis*, definert som er publikasjon som har «dagspressekarakter».

Analysen vil derfor fokusere på

- 1) Om innholdet i *Subjekt* er resultat av journalistisk arbeid og er relevant og tilgjengelig for allmennheten (Kapittel 3).
- 2) Om innholdet i *Subjekt* er av «dagspressekarakter» (Kapittel 4).
- 3) Om *Subjekt* inneholder et *bredt* tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder (Kapittel 5).

1.1 Om Subjekt

Subjekt ble etablert som papirpublikasjon i 2013 av eier og redaktør Danby Choi. Nettutgaven *Subjekt* ble startet i 2017.

Subjekt søker nå om pressestøtte, basert på utgivelsene i 2020. I søknadsperioden publiserte *Subjekt* ifølge oversikten som er oversendt Medietilsynet i samband med søknaden, 824

artikler. *Subjekt* ble i denne perioden utgitt av Perfektum Partisipp AS, hvor Danby Choi er eeneier. Selskapet hadde i 2020 en omsetning på 3,2 millioner kroner.³

Utgiverselskapet Perfektum Partisipp AS endret i 2021 navn til Subjekt AS.⁴

³ <https://www.proff.no/selskap/perfektum-partisipp-as/oslo/aviser-fagblader-og-tidsskrifter/IF7CPLE0ZDB/>

⁴ Brreg.no

2. Om undersøkelsen og datamaterialet

Subjekt oppgir å ha publisert 824 artikler i 2020. Innholdsanalysen av *Subjekt* er basert på et tilfeldig trukket utvalg på 268 av disse artiklene. Vi har ikke skilt mellom åpne artikler og artikler bak betalingsmur i analysen.

I samfunnsvitenskapen aksepterer man i de fleste tilfeller fem prosent usikkerhet og en feilmargin på fem prosent.⁵ Ett utvalg på 268 gir et tilstrekkelig grunnlag til å generalisere om hele populasjonen utvalget er trukket fra, innenfor denne usikkerhets- og feilmarginen (Denscombe 2017, s. 47; Hellevik 2009, s.114).

I kvantitative innholdsanalyser konstrueres data ved at man registrerer informasjon om hver artikkel i form av forhåndsbestemte variabler (for eksempel artikkelens form) etter et forhåndsdefinerte sett av verdier/kategorier (for eksempel 'nyhet og reportasjestoff', 'leder/kommentar' osv.). Et viktig verktøy i registreringen av materialet er en kodebok, der man definerer variablene, verdiene og tilhørende tallverdier for hver verdi. Til kodingen har jeg benyttet et elektronisk datainnsamlingsprogram, der jeg har lagt inn kodene på forhånd. Teknisk sett gjennomføres en innholdsregistrering på samme vis som utfylling av et spørreskjema. For hver artikkel registreres det informasjon på et sett «spørsmål» etter forhåndsdefinerte «svarkategorier».

Utformingen av spørsmålene og svarkategoriene i kodeskjemaet er avgjørende for kvaliteten på datamaterialet (Østby m.fl. 2013, s.212). Usikkerhet i fortolkningen av kodeskjemaet representerer en betydelig feilkilde. Målet er å utvikle spørsmål og svarkategorier som lar seg entydig definere, slik at datamaterialet skal holde en tilstrekkelig høy troverdighet. Arbeidet med kodingen av artiklene er utført av rapportforfatter, men forut for registreringsarbeidet har rapportforfatter gått gjennom kodeskjemaet sammen med en kollega.

⁵ I en del tilfeller aksepterer man større feilmarginer av praktiske hensyn.

Deretter er interkoderreliabilitet undersøkt ved at begge har kodet det samme utvalget av 20 artikler. Samsvar i koding for hver av variablene i analysen er så registrert, og på bakgrunn av dette er det beregnet en interkoderreliabilitet uttrykt i Cohens Kappa. Cohens Kappa angir tolkningssamsvar utover samsvaret som man kunne forvente ved tilfeldig loddtrekning.

Formelen som benyttes er:

(Faktisk samsvar - forventet samsvar)

$K = \frac{\text{Faktisk samsvar} - \text{forventet samsvar}}{\text{Perfekt samsvar} - \text{forventet samsvar}}$

(Perfekt samsvar - forventet samsvar)

Normalt vil intervallet for Cohens Kappa, ligge mellom 0 som representerer intet samsvar utover det forventede resultatet av en loddtrekning og 1 som er et perfekt samsvar mellom koderne. Grensen for tilfredsstillende interkoderreliabilitet er 0,7, mens 0,8 og høyere regnes som høy grad av interkoderreliabilitet.

Tabell 1. Interkoderreliabilitetstest. Cohens kappa.

Variabel	Verdier	Forventet samsvar ved loddtrekning	Faktisk samsvar	Kappa
Stofftype	2	20	20/20	1
Eksplisitte skriftlige kilder	2	10	19/20	0,95
Dagsaktuell/tidløs	2	10	19/20	0,95
Temakategori	11	1,88	17	0,85
Hovedtema (hentet fra Allern 2001)	59	0,34	20	1

På bakgrunn av denne testen kan man fastslå at det har vært svært høy grad av interkoderreliabilitet på alle variablene. I etterkant av interkoderreliabilitetstesten ble det foretatt en gjennomgang av kodingene som var ulike, der forskerne besluttet hva som skulle være riktig fortolkning i de få tilfellene der registreringer var ulike.

Deretter kodet rapportforfatter det komplette utvalget artikler. I tillegg til variablene det er registrert informasjon om, opprettet jeg et kommentarfelt for å markere usikkerhet eller

annen informasjon om artiklene. De aller fleste av disse kommentarene var relatert til variabelen 'hovedtema' basert på Allern (2001) og til variabelen 'temakategorier'. Etter at kodingen av utvalget var gjennomført ble kommentarene gjennomgått og de aktuelle tvilstilfellene vurdert på nytt. På bakgrunn av gjennomgangen er det til sammen gjort ni endringer i datamatriksen før analysen ble gjennomført.

I tillegg til data om *Subjekt* er data fra innholdsanalyser av lignende medier benyttet som komparasjonsgrunnlag. Disse er gjennomført i forbindelse med en nyere utredning om norske kulturtidsskrift (Bjerke og Halvorsen 2018), innholdsanalyser av andre medier det er søkt om produksjonstilskudd for (Bjerke m.fl. 2019) og innholdsanalyser av lavfrekvente støttemottakere som ble gjennomført høsten 2020, i en enkel undersøkelse av egenprodusert stoff på oppdrag fra Medietilsynet.

3. Er *Subjekt* en journalistisk publikasjon?

Det er gjort svært mange forsøk på å definere journalistikk. Ikke mange fagområder har vært så opptatt av å definere seg selv. Det har blant annet sammenheng med at det kan gi privilegier å bli definert som journalist samtidig som det i de aller fleste land oppfattes som demokratisk uheldig å stille formelle kvalifikasjonskrav til yrket.

I denne sammenheng vil jeg holde meg til de vurderinger som er gjort av Medieklagenemnda i sak 2020/243. Nemnda skriver at

Departementet viser i Høringsnotatet 2012 på s. 12 først til egen budsjettproposisjon for 2012, hvor det blant annet ble framhevet som sentralt å sikre befolkningen tilgang til en mangfoldig og åpen samfunnsdebatt, nyheter og informasjon av «høy redaksjonell standard», og videre gis det i høringsnotatet uttrykk for at formålet med produksjonsstøtten er å sikre «nyhetsproduksjon og -utgivelse på et profesjonelt nivå». Dette var formuleringer som også fant veien i formålsbestemmelsen i forskriften § 1 andre ledd, hvor det framheves at produksjonstilskuddet «... skal stimulere til et mangfold av nyhets- og aktualitetsmedier karakterisert av høy kvalitet og uavhengig journalistikk».

Men for å sikre at produksjonstilskuddet bare gis til medier som er karakterisert av høy kvalitet og uavhengig journalistikk, så er det ikke tilstrekkelig med en formålsbestemmelse. Det er i lys av dette vilkåret om hovedformål i § 3 første ledd nr. 1 må tolkes. Slik klagenemnda forstår dette vilkåret, må det sees på som en måte å avgrense mot de ikke-redaksjonelle mediene (for eksempel sosiale medier) som har vokst fram i informasjonssamfunnet.⁶

Nemnda operasjonaliserer deretter denne typen publikasjoner med blant annet følgende kjennetegn: *Tilslutning til pressens selvdømmeordning, omfanget av originalproduksjon og redaksjonell bearbeiding samt kildebruk.*

⁶ <https://www.klagenemndssekretariatet.no/wp-content/uploads/2020/03/Klagenemndas-avgjorelse-sak-2020-243.pdf>

2.1 Tilslutning til pressens selvdømmeordning

Klagenemnda mener at «tilslutning til pressens selvdømmeordning trekker i retning av at vilkåret om hovedformål er oppfylt».⁷

Subjekt har en ansvarlig redaktør som er medlem av Norsk Redaktørforening og erklærer å arbeide i tråd med Redaktørplakaten.⁸ Ettersom redaktøren er medlem av Redaktørforeningen, er avisa en del av det bransjeinterne presseetikksystemet (blant annet Vær Varsom-plakaten og Pressens Faglige Utvalg).

Eier og redaktør Danby Choi ble i 2020 tildelt pris som «årets nyskapende redaktør» av Oslo Redaktørforening. I nominasjonen het det at:

Gjennom det relativt ferske nettmagasinet *Subjekt* dyrker sjefredaktør og ansvarlig utgiver Danby Choi den kritiske, modige og utfordrende kulturjournalistikken, om etikk og estetikk, demokrati og kunstdebatt i bred forstand. Choi greier tidvis å finne og løfte frem temaer vi ikke finner andre steder, og belyser saker på en frisk og forståelig måte for folk flest, uten ekskluderende fagspråk. *Subjekt* gjør kultur tilgjengelig på en modig måte, og sjefredaktør og ansvarlig utgiver Danby Choi skaper ny energi i deler av kulturjournalistikken.⁹

Subjekt er altså både tilsluttet selvdømmesystemet og anerkjent av Redaktørforeningen som en del av det journalistiske profesjonsfellesskapet.

⁷ <https://www.klagenemndssekretariatet.no/wp-content/uploads/2020/03/Klagenemndas-avgjorelse-sak-2020-243.pdf>

⁸ I utgangspunktet en avtale mellom Norsk Redaktørforening og utgiverorganisasjonene. De viktigste prinsippene i plakaten er nå også lovfestet

⁹ <https://www.nored.no/Redaktoernyheter/AArets-redaktoerer-2020-her-er-de-nominerte>

2.2 Egenproduksjon

Klagenemnda påpeker at dersom et medium gjør omfattende bruk av stoff fra nyhetsbyråer mv. som ikke blir selvstendig bearbeidet av mediets egne journalister før publisering, «så vil konsekvensen lett kunne bli at vilkåret om hovedformål ikke anses for å være oppfylt».¹⁰

For å kartlegge andelen egenproduksjon har jeg konstruert en variabel for å kartlegge forfatter av artikkelen.

I artikkeloversikten jeg har fått tilgang til er det oppgitt 824 artikler for 2020. Vårt utvalg er på 268 artikler og fordelingen på denne variabelen framgår av denne tabellen. Jeg sammenlikner også med to relevante publikasjoner som i dag er støttemottakere (*Minerva* og *Dag og Tid*).

¹⁰ <https://www.klagenemndssekretariatet.no/wp-content/uploads/2020/03/Klagenemndas-avgjorelse-sak-2020-243.pdf>

Tabell 2. Andel egenprodusert stoff i Subjekt, Minerva, Dag og Tid

	Subjekt (N=268)	Minerva (N=110)	Dag og Tid (N=117)
Egenprodusert nyhets/nyhetsartikkel	41	31	6
Egenprodusert feature/reportasje	5	5	10
Notis	2	2	9
Byråstoff	9		
Egenprodusert Kommentar / leder / anmeldelse	33	29	28
Kronikk debatt ekstern	10	20	10
Fast spalte intern		12	20
Fast spalte ekstern		1	12
Annet			4
Total	100	100	99

Som det framgår av tabellen er 19 prosent av stoffet i *Subjekt* er eksterne debattinnlegg, kronikker eller byråstoff. Det synes ellers å være en svært glidende overgang mellom fast tilsatte, fastlansere og frilansere i *Subjekt*, og jeg har derfor valgt å ikke differensiere mellom disse gruppene. Jeg har i andre sammenhenger intervjuet ledere i kulturaviser som også oppfatter bestilte anmeldelser som åpenbart «egenprodusert» stoff selv om anmelderen ikke er ansatt i avisa.. Følgelig er 81 prosent av stoffet skrevet av fast ansatte eller mer eller mindre fast tilknyttende journalister/anmeldere.

Vi ser ellers at fordelingen mellom kategoriene er ganske lik for *Subjekt* og Minerva.

2.3 Kildebruk

Medieklagenemnda mener at en profesjonell kildebruk er et kriterium for å drive støtteverdig journalistikk. Det heter blant annet at det ligger «et krav om at mediet må innhente og bearbeide informasjon i tråd med journalistfaglige metoder og presseetiske prinsipper»:

Nemnda antar at det blant journalister finnes noen felles oppfatninger om hva som er god kildebruk, og det er disse felles oppfatningene som etter nemndas mening må utgjøre målestokken for vurderingen av kildebruk under vilkåret om hovedformål.¹¹

Jeg har derfor studert kildebruken i *Subjekts* nyhetsartikler. Resultatet framgår av denne tabellen.

Tabell 3. Antall synlige muntlige kilder i Subjekts og Dagsavisens nyhetsartikler

Antall synlige muntlige kilder	Subjekt (N=124)	Dagsavisen
0	32	35
1	28	31
2	21	16
3	10	19
4	6	
5	2	

Vi ser at om lag en tredel av artiklene ikke har noen muntlige kilder, mens 40 prosent av nyhetsartiklene har to kilder eller mer. Av artiklene uten synlige muntlige kilder hadde det store flertallet skriftlige kilder. Det er bare ni prosent av det totale utvalget som ikke oppgir noen kilde overhodet. Fordelingen er ganske normal i en norsk avissammenheng. En større undersøkelse av norske lokal- og regionalaviser fant at 44 prosent av artiklene hadde to eller flere muntlige kilder (Mathisen 2019:99).

Vi har også sammenliknet med andre støttemottakere på «ukeavis»-nivå og finner at kildebruken er på samme nivå. Dag og Tid har for eksempel blant sine nyhetsartikler en tredel saker uten synlig muntlige kilder, en tredel med *en* kilde og en tredel med to eller flere.

¹¹ <https://www.klagenemndssekretariatet.no/wp-content/uploads/2020/03/Klagenemndas-avgjorelse-sak-2020-243.pdf>

2.4 Allmenn innretting

Ifølge punkt a) i forskriften skal artiklene være rettet til allmennheten, ikke til en altfor avgrenset målgruppe. En slik formulering kan dels tolkes som et krav om stofftema (som må ha en viss allmenn interesse), men også som et krav om *på hvilken måte* det aktuelle teamet dekkes, om publikasjonenes tekster er innrettet på et allment publikum eller (bare) på spesielt interesserte lesere.

For å vurdere stoffet i *Subjekt* etter disse dimensjonene, har jeg gjort en stikkprøve av 20 artikler fra innholdet i *Subjekt*. Jeg valgte ut hver 40. publiserte artikkel i 2020.

Jeg finner for det første at samtlige artikler uten videre er forståelige for en allment orientert leser.

Men stoffet skal også ha tilstrekkelig allmenn interesse. Jeg har derfor vurdert om artiklene har vært eller kunne vært publisert i en allmenn avis. Om temaet «har vært omtalt» er operasjonalisert ved at et søk etter saken på Atekst/Retriever gir relevant treff. Undersøkelsen viser at fire av de 20 undersøkte artiklene i *Subjekt* er NTB-saker eller NTB-saker med egen redaksjonell bearbeiding fra *Subjekts* side. En artikkel er en referatsak, der en allmenn avis er utgangspunktet for oppslaget (som handler om et forslag om å fjerne et bilde i bystyresalen i Bergen).

Åtte av sakene er omtalt i andre allmenne aviser. Det gjelder for eksempel:

Plakataksjon mot Oslobiennalen. (Omtalt i Klassekampen).

Anmeldelse av kunstutstilling. (Omtalt i Klassekampen og en lokalavis).

Strid om et utsmykkingsoppdrag i Jørpeland. (Omtalt i en lokalavis).

13 av 20 artikler behandler følgelig temaer/hendinger/arrangementer som allmenne aviser har ansett som nyhetsverdige.

Av de sju siste artiklene, må *en* tas ut av tekniske grunner.¹² De øvrig seks har følgende innhold:

En kommentar om nett-trolling og mulige tiltak for nettkontroll

Et innlegg om tittelen på mye en omtalt tv-serie om gutters sex-trøbbel

Et oppslag med fotografier fra innsiden av den rivingsutsatte Y-blokka i regjeringskvartalet i Oslo

Omtale av et samarbeid mellom det norske indiebandet Verdensrommet og en afrikansk kunstner

Innlegg i en debatt mellom Subjekt's redaktør og Samisk kunstnerråd

Omtale av en Subjekt-podcast der Dagblad-journalist Inger M. Hobbestad var en av deltakerne

Med et mulig unntak for de to siste, synes det opplagt at alle disse sakene kunne vært omtalt på kultursidene i allmenne nyhetsmedier som *Dagbladet*, *Klassekampen* eller *Morgenbladet*.

Det er for øvrig interessant at flere av sakene som *Subjekt* er alene om på nasjonalt nivå, er omtalt i en aktuell lokalavis. Videre er halvparten av oppslagene knyttet til kunst- og kulturpolitikk, som for eksempel det omstridte bildet i bystyresalen i Bergen, riving av Y-blokka, tiltak mot nett-trolling og forlagenes strid med Konkurransetilsynet.

Konklusjonen på denne gjennomgangen er at *Subjekts* artikler synes å være «rettet til allmenheten».

Samlet sett mener jeg derfor at *Subjekt* er en journalistisk publikasjon, slik det forutsettes i forskriftens paragraf 3a.

¹² Innholdet på url-adressen var blitt endret

4. Er *Subjekt* en avis?¹³

Men forskriftens ordlyd og forvaltningen av produksjonsstøtten gjennom årene stiller også krav om at støtten bare kan gis til *aviser*, ikke til andre typer publikasjoner med journalistisk innhold. Hva er en «avis» i denne sammenheng?

Et svært sentralt arbeid i utformingen av målsetningen med norsk forvaltning av mediefeltet ble utført av Hellerudkomiteen (1967, s. 17), som gjennom Innstilling om tiltak for å opprettholde en differensiert dagspresse la grunnlaget for etableringen av pressestøtten. Utgangspunktet for komiteen var (parti)politisk. Fram til 1950-tallet hadde Norge et avismønster der det ofte var to, tre eller fire aviser med ulik partipolitisk tilknytning på de enkelte utgiverstedene, den såkalte partipressa.¹⁴ Gjennom hele etterkrigstida ble den økonomiske situasjonen for de såkalte «nummer to»-avisene, altså alle de som ikke var størst på et utgiversted, vanskeligere. Partienes evne og vilje til å bruke penger på å opprettholde driften av «nummer to»-avisene varierte. Dette resulterte i avisdød, og dermed færre politiske redaksjonelle stemmer på hvert utgiversted. Hellerudkomiteen ble nedsatt nettopp med det formål å finne løsninger på denne utviklingen.

Som svar på problemet lanserte komiteen en offentlig pressestøtte som skulle tilfalle «nummer to»-avisene og dermed i størst mulig grad sikre fortsatt utgivelse av flere aviser med ulikt politisk grunnsyn på hvert utgiversted. Hensikten med støtteordningen var følgelig å bidra til et politisk mangfold i nyhetsdekningen og gjennom det bidra til den politiske debatten og demokratiet. Komiteen fremhevet blant annet at avisene fyller en demokratisk funksjon ved at de «orienterer allmennheten om det offentlige anliggender, om Storting og styringsverk på det rikspolitiske eller lokalpolitiske plan».

Det var også en forutsetning at støtten skulle gå til «aviser», ikke til andre publikasjoner, som f.eks. blader, tidsskrifter eller bøker. Det måtte derfor lages en formell avgrensning mellom

¹³ Deler av dette kapitlet er hentet fra Bjerke m.fl. (2019)

¹⁴ For en analyse av partipressa, se Bastiansen (2009) og Overrein og Madsen (2019).

«aviser», som skulle være berettiget til støtte, og andre publikasjoner som ikke skulle få støtte (under denne ordningen). Her viste komiteen (s.8) blant annet til den danske presseforskeren Hakon Stangerup, som la vekt på at aviser skulle publiseres hyppig og regelmessig og ha et universelt, aktuelt og populært innhold. Kjerneinnholdet i avisen skulle være nyheter og meninger, mens avisenes innhold av underholdningsstoff var et virkemiddel for å øke lesingen av avisen og dermed den samfunnsmessig viktige delen av stoffet. Komiteen knyttet kriteriene til utgivelsens tematiske fokus, stoffsammensetning med hensyn til sjangere og til funksjon.

Ifølge komiteen (op.cit., s.17) er avisens viktigste oppgave:

fra dag til dag å formidle nyheter, kommentarer og meninger. Avisen er kommunikasjonsmediet mellom den ene og de mange, mellom borger og samfunn. Ikke minst takket være avisene vet vi om hverandre og kan følge med på det som skjer rundt oss.

Komiteen utarbeidet også et forslag til en praktisk operasjonalisering av hvilke publikasjoner som skulle favnes av ordningen. Den tok utgangspunkt i medlemskriteriene for Norske Avisers Landsforbund, der det het at avisa måtte «komme ut regelmessig og minst to ganger pr. uke, ta betaling for abonnement, løssalg og annonser og for øvrig fylle de krav som til enhver tid stilles til en nyhetspublikasjon.»

I innstillingen ble avis deretter definert slik:

- 1) De som er medlem i Norges Avisers Landsforbund (NLA) og kommer ut minst to ganger i uka
- 2) Andre som «etter sitt opplegg og innhold har karakter på linje med NALs medlemsaviser»:
 - kommer ut minst to ganger i uka
 - «gjennom nyheter og kommentarer orienterer allmennheten om begivenheter og aktuelle spørsmål i inn- og utland» eller innen den kommunen de dekker
 - Har en ansvarlig redaktør
 - Tar betalt
- 3) De som bare kommer ut en gang i uka og har et idemessig eller politisk grunnlag (som for eksempel «*Orientering*»)

Punktene 2 og 3 speilet medlemskriteriene til Norske Avisers Landsforbund og hadde som formål å inkludere aviser uavhengig av organisasjonstilknytning.¹⁵ Hellerudkomiteen gjorde altså et skille mellom to grupper støtteverdige aviser. 1) Allmenne dagsaviser som på denne tida (også) var politiske organer og 2) politiske/idebaserte aviser som kom ut sjeldnere.

Subjekt presenterer seg selv slik:

Subjekt skal være landets ledende kulturavis. Vi skal være først ute og mest lest blant nyhetsleverandørene på kulturfeltet, uten å gå på kompromiss med faglighet og saklighet.

Subjekt skal dra kulturjournalistikken ned på jorden, fortelle engasjerende historier og formidle kunst, kultur og komplekse samfunnsspørsmål på et tilgjengelig språk.

Subjekt skal også være leserens beste venn i spørsmål om god smak, orientere seg etter kvalitet og utvise dette i eget arbeid.

Subjekt skal verne om den redaksjonelle uavhengighet og sunne blandingsøkonomi som gjør *Subjekt* kritisk og modig.

Subjekt står for et sett med liberale verdier som ytringsfrihet, åpenhet, toleranse, meningsmangfold og demokrati. Vi tror samfunnet utvikler seg i debatten og at enkelte krenkelser bør finne sted.¹⁶

De «liberale verdiene» som presenteres her er såpass allment tankegods i norsk medie verden at *Subjekt* ikke kan sies å ha et spesielt «idemessig eller politisk grunnlag». Den skiller seg f.eks. fra Minerva som erklærer seg som en «*borgerlig avis* (vår utheving) som tar pulsen på den politiske og kulturelle virkeligheten i inn- og utland».¹⁷

Subjekt sier videre om seg selv at «dekningsområdet er kunst, kultur og *samfunn*» (vår utheving). I utgangspunktet kan avisa dermed vurderes som en «allmenn dagsavis», men som

¹⁵ I løpet av 1980- og 1990-årene endret NAL sine medlemskriterier, slik at utgivere av publikasjoner som) ikke tilfredsstilte kravet om frekvens og bredde også kunne få medlemskap. Fra 2001 åpnet NAL (som nå var omdøpt til MBL) for alle mediebedrifter (også gratisaviser og veddeløpsblader). Dermed ble henvisningen til NAL/MBL i de offentlige regelverkene mindre relevant og de ble tatt ut av regelverket for pressestøtte.

¹⁶ <https://subjekt.no/om-subjekt/>

¹⁷ <https://www.minervanett.no/om>

jeg vil diskutere under, kan den også plasseres i kategorien for «politisk/idebaserte aviser som kommer ut sjeldnere», slik denne kategorien er forstått siden 1978.

Endelig sier redaksjonen at *Subjekt* «opererer i skjæringspunktet mellom avis, tidsskrift og magasin – aktuelle som avisene, dyptpløyende som tidsskriftene og inspirerende som magasinene».¹⁸ Tidsskrifter er *ikke* støtteverdige i ordningen for produksjonsstøtte for nyhetsmedier. Denne typen publikasjoner har en egen offentlig støtteordning som administreres av Norsk Kulturråd. Det må derfor vurderes om *Subjekt* i *hovedsak* er å betrakte som en avis eller et tidsskrift.

Jeg legger til grunn at *Subjekt* er en nasjonal publikasjon uten et definert politisk/idemessig grunnlag som ønsker å dekke «kunst, kultur og samfunn».

3.1 Aktualitet og frekvens

Allerede Hellerud-komiteen slo altså fast at «avisens» «viktigste oppgave var fra dag til dag å formidle nyheter, kommentarer og meninger». I senere NOUer og stortingsmeldinger benyttet man begrepet «dagspresseliknede» for å skille aviser fra andre publikasjoner.¹⁹

Den siste runden diskusjon om kriterier for støtte kom da digitalisering tvang fram nye regler. Særlig var det problematisk at digitale utgivelser ikke ble omfattet av pressestøtten og mva-fritaket. I tråd med tradisjonen, ble det nedsatt et partssammensatt utvalg som i 2010 avga en innstilling *Lett å komme til orde, Vanskelig å bli hørt* (NOU 2010:14). Utvalget foreslo noen endringer som tok sikte på å innlemme digitale utgivelser i støtten, men sa også at «*vilkårene for å bli omfattet av ordningen foreslås i det vesentlige uendret* (vår utheving). Støtten skal

¹⁸ <https://subjekt.no/om-subjekt/>

¹⁹ Se Bjerke m.fl (2019) for en bredere gjennomgang av dette

fortsatt gå til økonomisk vanskeligstilte aviser med dagspressekarakter, samtidig som det åpnes for at «frekvensen på papirdistribusjon kan reduseres» (NOU 2010:14, s.100).

Basert blant annet på denne utredningen, laget departementet et forslag til endringer i forskriftene som ble sendt på høring. De sentrale organisasjonene kom med grundige høringssvar. Norsk Redaktørforening skrev blant annet at:

Norsk Redaktørforening mener at foreningens krav til mediene, uttrykt i foreningens vedtekter, gir godt uttrykk for hvilke medier som bør falle inn under ordningene. NR-vedtektenes § 4 om medlemskriterier lyder slik: "Mediets formål må være fri og uavhengig produksjon og publisering av aktuell informasjon og debatt. Mediet må drives ut fra anerkjennelse av ytringsfriheten og pressefriheten som grunnelement i et demokratisk samfunn, det må rette seg mot og være tilgjengelig for allmennheten og ha en utgivelsesfrekvens og et innhold som avspeiler at mediet har en redaksjonell nyhets- og aktualitetsmessig karakter."²⁰

I sin samtidige høringsuttalelse sa Mediebedriftenes Landsforening at «tilskudd etter denne forskriften skal gå til allmenne nyhets- og aktualitetsmedier som rapporterer bredt fra offentligheten. *Disse mediene skal være av det man tidligere har kalt dagspressesedvanlig karakter* (vår utheving)».²¹

Den norske bransjens forståelse av «avis» likner mye på den vi finner hos den internasjonale avisutgiverorganisasjonen World Association of Newspapers. WAN opererer med følgende definisjon som de har hentet fra FNs kulturorganisasjon UNESCO:

‘Newspaper: Periodic publication intended for the general public and mainly designed to be a primary source of written information on current events connected with public affairs, international questions, politics, etc. It may also include articles on literary or other subjects, as well as illustrations and advertising. (UNESCO definition, adopted in 1998 by WAN in order to further standardise and thus facilitate international comparisons).’²²

UNESCOS statistikkinstitut har for øvrig i dag en sammenfallende, dog enda strengere avisdefinisjon:

²⁰ Brev fra Norsk Redaktørforening av 23.5.12, https://www.regjeringen.no/contentassets/af7c76fab11e494f9ba32b9a36af6001/200-norsk-redaktorforeningm.pdf?uid=Norsk_RedaktprosentC3prosentB8rforening

²¹ https://www.regjeringen.no/contentassets/af7c76fab11e494f9ba32b9a36af6001/210-mblm.pdf?uid=Mediebedriftenes_Landsforening 20

²² <http://www.wptdatabase.org/tables-glossary>

Newspaper that is published at least four times per week and mainly reporting events that have occurred since the previous issue of the newspaper.²³

Av dette kan det utledes tre konklusjoner. For det første at bransjen mener at støtteordningene har fungert rimelig bra, for det andre at den ikke ønsket noen endring av avis-definisjonen, og for det tredje at bransjen, i likhet med Hellerud-komiteen, knytter avis-definisjonen til mediets funksjon: For å kunne kreve støtte må mediet fungere som «informasjonsmedier» og denne informasjonen må komme jevnlig, helst daglig og være aktuell i betydningen at den avspeiler det som skjer de dagene den kommer ut. Bransjen selv legger altså til grunn at det skal være en form for samsvar mellom viktige hendelser i omgivelsene og publikasjonens innhold.

Bjerke m.fl. (2019) konkluderer gjennomgangen slik:

Det er derfor all grunn til å tro at kravet om «dagspresseliknende» innhold, høy frekvens og politisk innretning i vid forstand, fortsatt lå til grunn for den allmenne oppfatning av hva en avis er både i feltet og i de offentlige organene som hadde behov for å gjøre avgrensinger. (Bjerke m.fl. 2019:17f)

Hvis en publikasjon skal opfylle kriteriet om å ha en *funksjon* som nyhetsleverandør, må den ha en minimumsfrekvens. I papirtida var frekvens definert som utgivelse minimum en gang i uka. For digitale publikasjoner fins det ingen slik absolutt grense.

Men en pekepinn kan gis av små publikasjoner (*Dag og Tid, Minerva, Alvdal Midt i Væla og Synste Møre*) som i dag mottar produksjonsstøtte.

²³ Unesco Institute for Statistics <http://uis.unesco.org/en/glossary>

Tabell 4. Publiseringsfrekvens for Dag og Tid, Synste Møre, Minervanett, Alvdal Midt i Væla og Subjekt i 2020

	Analyseperiode	Uker	Antall artikler	Beregnet årsnivå
Dag og tid	November 2020	45, 47	115	2760
Synste Møre	November 2020	41, 42, 43, 44	118	1298
Minervanett	01.11-30.11.20		98	1078
Alvdal midt i Væla	11.11-11.12.20		110	1210
Subjekt	1.1-31.12.20			824

Tabellen viser at i 2020 ble produksjonsstøtte tildelt publikasjoner med nokså begrenset frekvens, f.eks. har *Minerva* publisert 98 artikler i november 2020. mens *Dag og Tid* har publisert 115 i to utgaver i samme måned. Omregnet til antall artikler på et år, basert på 11 måneders publisering gir det knapt 1100 for *Minerva* og ca. 2800 for *Dag og Tid*. Små lokalaviser som *Synste Møre* og *Alvdal Midt i Væla* publiserer drøyt 1200 artikler i løpet av et år.

Minerva la i 2017 la om til digital nettavis og søkte produksjonsstøtte, som ble innvilget. Avisa publiserte i januar og februar dette året 136 artikler (Halvorsen & Bjerke 2018, s. 128). Det betyr et beregnet årsnivå på 748 (basert på 11 måneders utgivelser).

Subjekt har selv rapportert at avisa i 2020 publiserte 824 artikler. Dette er noe under nivået for de minste publikasjonene som i dag får produksjonsstøtte, men no høyere enn antall artikler *Minerva* hadde da avisa ble tildelt produksjonsstøtte første gang.

Dagsaktualitet

En viktig begrunnelse ved opprettelsen av pressestøtten var å støtte publikasjoner som holdt allmenheten orientert om viktige hendelser som skjer rundt dem. Jeg tolker dette slik at det ikke er tilstrekkelig at det som publiseres *ser ut som* nyheter, det må også være nyheter i en spesiell forstand, altså informasjon om noenlunde samtidige hendinger. Hvis ikke dette kravet

oppfylles, kan ikke mediet fylle den funksjonen som forutsettes, nemlig å holde innbyggerne informert om det de har behov for å være informert om her og nå.

Jeg har derfor etablert en variabel for å vurdere artikkelens «dagsaktualitet» der hovedoperasjonaliseringen er om «artikkelen like gjerne kunne vært publisert på et annet tidspunkt», f.eks. for ett år siden eller om ett år.

Analysen viser at nærmest alt stoffet i *Subjekt* er dagsaktuelt. Andelen dagsaktuelle artikler i *Subjekt* er 84 prosent. Andelen tidløse er 16 prosent. *Subjekt* oppfyller åpenbart kravene om tilstrekkelig andel dagsaktuelt stoff.

En mer detaljert analyse viser at stoffet i alle viktige temakategorier også i overveiende grad er dagsaktuelt.

Tabell 5. Dagsaktualitet etter stoffkategori. Subjekt

	Tidsaktualitet		
Temakategorier	Dagsaktuell	Tidløs	Totalt
Samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer	12 %	5 %	17 %
Politikk og organisasjonsliv	16 %	1 %	16 %
Næringsliv og økonomi	10 %	3 %	14 %
Kunst, kultur og litteratur	43 %	3 %	46 %
Politiarbeid og rettsvesen	4 %		4 %
Folkeliv og begivenheter	1 %		1 %
Kjendis og underholdningsstoff	0 %	2 %	3 %
	85 %	15 %	100 %

3.2 Debattstoff

I flere avgjørelser de siste årene har Medietilsynet²⁴ lagt vekt på at det kan kreves en viss mengde debatt- og kommentarstoff for å være støtteberettiget.

Jeg har derfor registrert debatt- og kommentarstoffet i utvalget jeg har trukket, og her finner jeg 21 egenproduserte kommentarer og 26 eksterne debattinnlegg (se også Tabell 1). Dette tilsvarer om lag seks egne kommentarer og sju eksterne debattinnlegg/kronikker i måneden (basert på 11 måneders utgivelser). I tillegg kommer 67 anmeldelser som tilsvarer 19 i måneden. Anmeldelser kan regnes som en viktig del av samfunnsdebatten på kultursektoren.

Subjekt har følgelig et forholdsvis høyt antall anmeldelser samt debatt- og kommentarstoff.

3.3 Avgrensing mot tidsskrift

Subjekt sier som nevnt selv at de ligger i skjæringsfeltet mellom «avis, tidsskrift og magasin». Vår gjennomgang over, særlig analysen av sjanger (53 prosent nyhetsartikler/byråstoff) og dagsaktualitet (84 prosent dagsaktuelle saker) viser at publikasjonen har klart mer karakter av «avis» enn av «tidsskrift»

²⁴ For eksempel i avslaget på støtte til *Nett.no* av 4. november 2019

5. Demokratisk relevans²⁵

Etter at partipressa ble avvirket, og mangfold basert på partipolitisk tilknytning ga mindre mening, er formålet med pressestøtten blitt knyttet til ønsket om bredde og mangfold, fortsatt forstått som en «differensiert dagspresse». Dette ble f.eks. presisert i utredningen «Mål og midler i pressepolitikken» (NOU 1992:14) som kom i 1992, der utvalget skrev at pressepolitikken er at *«middel i bestrebelsene for å sikre samfunnet og dets enkelte medlem det informasjonstilfang som anses nødvendig for at et aktivt og levende demokrati skal kunne fungere»* (NOU 1992:14, side 11).

Denne grunnleggende forståelsen er siden ikke blitt vesentlig endret. NOU 2017:7 knytter videre formålet om «mangfold» tett til det synet på ytringsfrihet og demokrati som er nedfelt i den moderniserte versjonen av Grunnlovens ytringsfrihetsparagraf. Utgangspunktet var Ytringsfrihetskommisjonens innstilling av 1999, og hele dette lovarbeidet handler om ytringsfrihetens betydning for den offentlige, demokratiske samtale, der det trekkes et klart skille mellom ønsket mangfold av offentlige relevant stoff mot stoff som retter seg mot privatsfæren.

Utvalget skriver:

Det er mulig å argumentere for mediemangfold som et gode i seg selv. I norsk sammenheng er imidlertid ikke mangfold et isolert mål, men et middel for ytringsfriheten, inkludert informasjonsfrihet for borgerne. Dette ligger til grunn for arbeidet med Grunnloven §100: «[d]et synes å være almen enighet om at det er en viktig forutsetning for at ytringsfrihet skal kunne finne sted at det finnes et mangfold av medier med stor grad av uavhengighet i forhold til omgivelsene og i forhold til hverandre» (NOU 2017:7, s.18).

Mediemangfold er altså vurdert som ros- og støtteverdig fordi det anses å være en forutsetning for ytringsfrihet og for et velfungerende demokrati.

²⁵ Innledningen til dette avsnittet er hentet fra Halvorsen og Bjerke (2019).

For å vurdere stoffets tematiske sammensetning med hensyn til formålet med støtteordningen og bredden i dette stoffet har jeg derfor konstruert variabelen Temakategori. Variabelen har 11 verdier.

En av disse temakategoriene er tverrsektoriell. Denne temakategorien har jeg kalt «samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer». Kategorien er ikke relatert til en sektor eller samfunnsområde i seg selv, men fanger opp overordnede og ofte sektorovergripende og utviklingstrekk i samfunnet, som for eksempel global oppvarming, diskriminering, seksuell trakassering og folkehelseproblemer, som er kjennetegnet ved at de har stor betydning og at de påvirkes av en rekke forhold samtidig.

Jeg har konstruert «politikk og organisasjonsliv» som en temakategori for demokratiske og demokratisk relevante prosesser og deres utfall, innenfor politikken offentlig forvaltning og tjenesteyting og i frivillig sektor.

En tredje temakategori er «økonomi og næringsliv». Fokuset her er hendelser og utvikling innenfor bransjer og foretak.

«Kunst og kultur» er en fjerde «temakategori». Jeg har her lagt et vidt kunst- og kulturbegrep til grunn som også omfatter film og populærmusikk. Jeg vurderer disse fire temakategoriene som noe viktigere enn de tre neste. Siden de berører kjernen i utviklingen i levekår, demokrati, offentlighet, velstand, kultur og identitet.

I tillegg til de demokratisk relevante temaområdene listet opp ovenfor, har praksis vært å betrakte stoff om viktige hendelser og begivenheter av betydning for samfunnslivet som støtteverdig i forvaltningen av ordningen. Dette omfatter både uforutsette naturhendelser, ulykker og forbrytelser, hvordan det offentlige håndterer disse (noe som ofte har klar relevans for demokratiet), samt andre hendelser og begivenheter som angår samfunnet som et felleskap. Jeg har delt dette stoffet i tre kategorier. «Naturhendelser og ulykker», «forbrytelser, politiarbeid og rettsvesen» og «folkeliv og begivenheter».

De fire siste kategoriene fanger opp stoff som angår privatsfæren eller først og fremst er skapt for å underholde. Jeg har delt dette stoffet i fire temakategorier: «kjendiser og underholdning», «kuriosa og sensasjonisme», «privatøkonomi og produkttester» og «kropp, opplevelser og livsstil». De to førstnevnte temakategoriene er underholdningsstoff, mens de to

siste tilsvarer det Helle Sjøvaag i sine analyser har kalt å henvende seg til leseren som *klient* (vs. borger) (Sjøvaag 2015).

Kategoriseringen forholder seg til formålet med ordningen, ikke samfunnssektorer. Eksempelvis vil saker fra idrett kodes som «samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer» hvis hovedtemaet er gjenstridige problemer («wicked problems» som er den mer brukte engelske betegnelsen) slik som seksuell trakassering, som «Politikk og organisasjonsliv» hvis de omhandler politiske prosesser i idrettsorganisasjoner, som økonomi hvis de omhandler økonomiske forhold, for eksempel forhandlinger om TV-rettighetene til fotball, som «folkeliv og begivenheter» hvis de omhandler folkelivet under et OL, og som «kjendis og underholdningsstoff» hvis artikkelen handler om selve sportsarrangementet eller om privatlivet til en kjendisatlet. På samme vis vil et portrett med en kunstner eller kulturpersonlighet bli betraktet som underholdning hvis den har hovedfokus på privatlivet til vedkommende.

Jeg har altså konstruert en variabel med elleve temakategorier. De fire første er politisk og demokratisk relevante, de tre neste har vesentlighet fordi temaet er av allmenn interesse (og i en del tilfeller er sakene politisk og demokratisk relevante) og derfor støtteverdige, mens stoff innenfor de fire siste temakategoriene ikke er støtteverdige.

Tabellen nedenfor viser hvordan innholdet fordelte seg etter slik inndelinger av temaområde i *Subjekt*.

Tabell 6. Temakategori i Subjekt. Antall og andel i prosent.

Teamkategori	Andel i prosent	Antall
Samfunnsutvikling og samfunnsutfordringer	17	45
Politikk og organisasjonsliv	16	44
Næringsliv og økonomi	14	37
Kunst, kultur og litteratur	46	123
Forbrytelser og rettsvesen	4	10
Folkeliv og begivenheter	1	2
Kjendis og underholdningsstoff	3	7
Kuriosa, populærhistorie og	0	0
Privatøkonomi og produkttester	0	0
Kropp, opplevelse og livsstil	0	0
Sum	100	286

Bildet er helt entydig. *Subjekt* inneholder nesten utelukkende det jeg har kalt demokratisk relevant stoff. Totalt har jeg registrert bare *sju* underholdningsartikler. Det utgjør tre prosent av artiklene. 46 prosent av artiklene er kategorisert som «kunst, kultur og litteratur».

5. Tema og bredde

En siste diskusjon om «avis»-begrepet er knyttet til «bredde» i stoffsammensetningen. Det har vært et krav at en «avis» skal bringe stoff fra et bredt spekter av samfunnsområder.

Forståelsen av breddekravet har endret seg gjennom de 50 årene pressestøtten har eksistert. Den opprinnelige formuleringen var som nevnt hentet fra Norske Avisers Landsforbunds vedtekter: En «avis» skulle «gjennom nyheter og kommentarer orientere allmennheten om begivenheter og aktuelle spørsmål i inn- og utland». *Subjekt* skriver selv at dekningsområdet er «kunst, kultur og samfunn». Det kan tolkes som at avisa ønsker å dekke store deler av samfunnsutviklingen og forstås som en «allmenn dagsavis».

Tabell 6 over viser at *Subjekt* har en dekning av flere relevante temakategorier, både generelle samfunnsutfordringer (17 prosent), politikk (16 prosent) og næringsliv (14 prosent).

Hovedtyngden av stoff er likevel kategorisert som «kultur» (45 prosent).

Denne kategoriseringen er som nevnt ikke felt-spesifikk, men konstruert for å vurdere samfunnsrelevans. Jeg har derfor også benyttet en annen temakategorisering, hentet fra Allern (2001) som også er benyttet i andre sammenhenger. Den gir følgende fordeling:

Tabell 7. Hovedtema i Subjekt. prosent av alle artikler (N=268).

	Frekvens	Prosent
Kunst, kultur	70	26,1
Medier, mediepolitikk	23	8,6
Anmeldelser av bildekunst	15	5,6
Anmeldelser av film	15	5,6
Rikspolitikk	14	5,2
Næringslivsrapporter	12	4,5
Statlig forvaltning	12	4,5
Anmeldelser av musikk	11	4,1
Anmeldelser av scenekunst	11	4,1
Kriminalitet rettsvesen	9	3,4
Fylkes- og lokalpolitikk	7	2,6
Anmeldelser av litteratur	6	2,2
Levekår/ sosiale forhold	6	2,2

Politisk demonstrasjon /aksjon	6	2,2
Populærkultur, underholdningsstoff	5	1,9
Helse	4	1,5
Anmeldelser av faglitteratur/sakprosa	3	1,1
Internasjonal politikk	3	1,1
Kirkestoff, religion	3	1,1
Kommunal forvaltning	3	1,1
Andre økonomiske forhold	2	0,7
Anmeldelser av andre områder	2	0,7
Arbeidsmarkedet	2	0,7
Data, datateknologi	2	0,7
Ledelse i næringslivet	2	0,7
Skole, utdanning, forskning	2	0,7
Andre utenrikssaker	1	0,4
Krig og krigsforhold	1	0,4
Markedsføring, reklame, PR	1	0,4
Ulykker i Norge	1	0,4
Annet	13	4,9
Total	268	100

Denne kategoriseringen viser at det «rene» kulturstoffet utgjør omlag 48 prosent av totalen. Det kan nevnes at da Statens medieforvaltning på 1990-talet vurderte mer nisjepregede publikasjoner (som Finansavisen og Fiskeribladet) satte forvaltningen grensen for andelen stoff fra ett samfunnsområde til 50 prosent (Høst 2004). *Subjekt* er altså (så vidt) under denne historiske grensen når det gjelder spesialisering på kulturstoff.

På den annen side er det for *Subjekt* slik at også de sakene som her er kodet som f.eks. kriminalitet, statlig forvaltning, kommunal politikk osv. ofte også kan sies å handle om kunst og kultur. For eksempel er salg av bildekunst kodet som næringsliv, ansettelse i statlige og kommunale kulturinstitusjoner kodet som politikk, rettsaker knyttet til kulturpersoner kodet som rettsvesen/kriminalitet og levekår for kunstnere kodet som levekår osv.

Denne analysen derfor viser derfor at *Subjekt* at det kan diskuteres om *Subjekt* har en «bred dekning av ulike samfunnsområder». På den annen side er nasjonale nisjeaviser som Fiskeribladet og Medier24 innvilget pressestøtte etter dagens forskrift, I *Medier24* handler 67 prosent av artiklene om medier og mediepolitikk, ifølge en analyse av 2019-årgangen, (Bjerke og Halvorsen 2020, s.26).

Analysen av *Subjekt* viser også at publikasjonen har svært *allsidig* dekning av kunst og kulturfeltet, og markant mer allsidig enn Medier 24 og Fiskeribladets dekning av sine felt. Avisa anmelder bildekunst, film, musikk, scenekunst og litteratur. Den dekker en rekke sider av kulturlivet, ikke bare som «kunst» men også som samfunnsspørsmål av videre art. Dekningen er heller ikke snevert innrettet på kunstneres og feltets egeninteresser, men også på å informere allmennheten om ulike sider ved kunst- og kulturfeltet og dets tilknytning til det øvrige samfunnet, slik redaktøren også framhever i sine programformuleringer for publikasjonen.

Innholdet i *Subjekt* må derfor også vurderes opp mot en type publikasjoner som har fått støtte over pressestøttekapitlet helt siden 1970-tallet. I utgangspunktet fikk som nevnt over også ukeaviser med et «idemessig eller politisk grunnlag», produksjonsstøtte. Etter en endring av kravene til *ordinær* pressestøtte i 1978 ble det (som beskrevet i Solberg-regjeringas mediemelding (Meld S. 17 (2018-19)) bestemt at det fra og med 1979 skulle «løyvast tilskot til vekeaviser som Stortinget vurderte som spesielt støtteverdige, men som ikkje kvalifiserte for tilskot frå den ordinære produksjonsstøtta»:

Formålet med ordninga var å halde oppe og utvikle veke- og månadsaviser som hadde ulik kulturell og samfunnsmessig verdi, og *som la hovudvekt på kultur- og kommentarstoff retta mot eit allment publikum* (vår utheving). Tildelinga inneheldt enkelte konkrete kriterium, men la i hovudsak til grunn ei brei, skjønnsmessig kvalitetsvurdering av vekeavisene som søkte tilskot.²⁶

Posten ble kalt «visse publikasjoner», og det var Stortinget som etter forslag fra regjeringen i statsbudsjettproposisjonen avgjorde hvilke som var skulle få støtte. Den nye posten inneholdt første året støtte til nasjonale partiaviser (som *Ny Tid*, *Friheten*, *Høyres Avis* osv.) samt til avholdsbevegelsenes avis *Folket*, nynorskavisa *Dag og Tid* og et samisk blad.

²⁶ Meld. St. 17 (2018–2019) - regjeringen.no

Dag og Tid var (og er) partipolitisk uavhengig og en bred, nynorsk kulturavis. Slik blir den omtalt av Fritt Ords styreleder Grete Brochmann da hun delte ut en pris til *Dag og Tid* i 2017:

«Dag og Tid er ei vekeavis på nynorsk, ikkje om nynorsk» er en setning jeg har kommet over mange ganger i mine Dag og Tid-studier nå i forbindelse med denne prisen. Dette var et av premissene da enkeltpersoner knyttet til Bondeungdomslaget BUL i Oslo, Noregs Mållag og Kringkastingsringen tok initiativet til en ny riksdekkende avis på begynnelsen av 1960-tallet²⁷

Helt fra 1978 er det altså gitt støtte over pressestøttekapitlet til «kultur- og kommentar»-aviser.

Men systemet med støtte til «visse publikasjoner» var omstridt helt fra starten.

Hovedkritikken gikk ut på at ordningen la opp til at stortingspolitikere skulle vurdere aviser på detaljnivå og dele ut penger til publikasjoner de likte. Mange oppfattet dette som politisk styring av pressa.²⁸

Et eksempel på hvordan ordningen fungerte, fikk vi da Morgenbladet ble innlemmet i «visse publikasjoner» etter debatt høsten 1995. På statsbudsjettet for 1996 hadde den sittende Ap-regjeringen foreslått å gi støtte i ymse-posten til de klassiske partiorganene *Aktuelt Perspektiv* (Ap), *Fremskritt* (Frp), *Tidens Tegn* (Høyre), *Opprør* (RV), *Venstres Avis*, *Ny Tid* (SV) og *Folkets Framtid*. I tillegg ble det foreslått støtte til edruskapavisa *Folket*, nynorskavisa *Dag og Tid*, LHBTQ-organet *Blikk*, flypostavisa *Nytt fra Norge* og *Klar Tale*, en publikasjon for folk med lesevansker.

Men *Morgenbladet* var ikke på lista, og det skapte sinne. Bakgrunnen var at avisa (nok en gang) var på konkursens rand.

Morgenbladet er en av Norges eldste, fortsatt utkommende aviser. Men den har hatt en svært turbulent historie. På 1900-talet var den i hovedsak en konservativ dagsavis som etter hvert mottok ordinær produksjonsstøtte. Men utover 1980-tallet ble avisa rammet av en rekke økonomiske kriser og byttet stadig eier og innhold. I 1993 ble publikasjonen kjøpt av Truls

²⁷ 38-20191220153958613786.pdf (frittord.no)

²⁸ Se f.eks. Vegard Sletten (1979): *Pressestøtte og pressefridom*. Fredrikstad: IJ..

Lie som omdannet den til en ukeavis med vekt på kultur og kommentar. Ifølge NTB beskrev Lie sin redaksjonelle linje slik: «Lie vil føre videre den redaksjonelle linjen fra i vår - lange artikler om emner som kunst, filosofi, film og teknologi, men liten vekt på nyheter. Bilder blir det også lite av, men lay-outen skal friskes opp».²⁹ På grunn av overgangen til ukeavis mistet avisa produksjonsstøtten som var forbeholdt aviser som kom ut minst tre ganger i uka.

På denne bakgrunnen oppsto en ny politisk debatt om prioriteringen av «Visse publikasjoner», der Lie blant annet fikk støtte av *Dag og Tids* redaktør Audun Skjervøy som sa det slik:

Dag og Tid og Morgenbladet har begge et opplag på omkring 6000 og legger begge vekt på kultur og debatt.

Dag og Tid skrives på nynorsk og leses av den nynorsktalende, intellektuelle bonde, både i bygd og by. Morgenbladet skrives på bokmål og henvender seg til en urban elite, først og fremst folk med tilknytning til universitetene.

Hver på sin måte bidrar Morgenbladet og Dag og Tid til at Norge har en differensiert presse.³⁰

Men mens Dag og Tid fikk støtte som «ymse publikasjon» ble *Morgenbladet* altså holdt utenfor. Ifølge VG hadde forskjellsbehandlingen ingen prinsipiell begrunnelse: «Bakgrunnen for at Morgenbladet ikke får støtte, er at ingen av partiene eller andre sterke interessegrupper på Stortinget har forbarmet seg over avisen».³¹

Etter en offentlig debatt endte striden med at Stortinget bevilget til sammen 1,5 millioner kroner i pressestøtte over «visse-«posten til *Morgenbladet* og det gamle NKP-organet *Friheten*. Beløpet ble tatt fra produksjonsstøtten på om lag 200 millioner kroner.³² Forutsetningen for omdisponeringen til *Friheten*, var at avisen ble ukeavis. Støtten til *Morgenbladet* viste igjen at nokså «rene» kulturaviser kunne få støtte over statsbudsjettets pressestøttekapittel.

²⁹ NTB 7.7.93

³⁰ VG 15.11.95

³¹ VG 15.11.95

³² NTB 15.12.95

Støtten til *Morgenbladet* hindret ikke at ordninga fortsatt ble sterkt kritisert på prinsipielt grunnlag, f.eks. i en rapport fra Statskonsult.³³ Men til tross for kritikken, besto ordningen fram til 2007. I mediestøtteutredningen *Lett å komme til orde. Vanskelig å bli hørt* (NOU 2010:14) ble den oppsummert slik:

Etter hvert ble posten en form for oppsamlingssted for publikasjoner som Stortinget har ansett å være spesielt støtteverdige, og/eller som av ulike grunner har havnet utenfor andre støtteordninger. Ymse publikasjoner har aldri vært regulert etter retningslinjer eller forskrift, og har ikke hatt objektive kriterier som har ligget til grunn for utregning av størrelse på tilskudd.

Fra 1998/99 ble støtten til de nasjonale partiavisene (*Aktuelt Perspektiv*, *Fremskritt Venstres Avis* osv) delt ut etter en *egen* forskrift. Da regjeringen Bondevik II overtok makten i 2001 fikk åtte publikasjoner etter det gamle systemet: *Ny Tid* (som hadde brutt med SV), *Morgenbladet*, *Samora*, *Folket*, *Friheten*, *Klar Tale*, *Blikk* og *Ruijan Kaiku*.³⁴

I tilleggsproposisjonen³⁵ fra kulturminister Valgerd Svarstad Haugland (KrF) høsten 2001 ble det foreslått at to nye kristne ukeaviser *Norge I DAG* og *Magazinet* ble tildelt 500 000 kroner hver i støtte for budsjettåret 2002. Stortinget fulgte opp forslaget. Fra 2003 kom også pinsebevegelsens *Korsets Seier* med i ordningen.

I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2003 bemerket likevel flertallet i Stortingets familie-, kultur- og administrasjonskomité (H, FrP og KrF) at «tilskudd til ymse publikasjoner ikke synes å ha objektive kriterier for fordeling. Det kan synes som om tilskuddenes størrelse helt og holdent er satt ut fra skjønnsmessige vurderinger i henhold til kapitlets mål. Flertallet merker seg samtidig at kapitlets mål ikke er spesielt veldefinert». På

³³ Statskonsult Rapport 2:1998

³⁴ Dette og de følgende avsnittene er hentet fra Halvorsen og Bjerke 2019

³⁵ https://www.statsbudsjettet.no/Upload/Tilleggsproposisjon_2002/pdf/stprp1_tillegg4.pdf

denne bakgrunn ba flertallet regjeringen « [...] vurdere en omlegging av tildelingen for tilskudd til ymse publikasjoner».³⁶

Etter at de tre kristne avisene kom med i ordningen var det særlig *fordelingen* av støtten det var uenighet om. Det var mindre åpen diskusjon om *kriteriene* for å være støtteberettiget. Regjeringen kom året etter med forslag til nye «objektive» regler for tildeling fra Ymse-posten. Forslaget fra Kulturdepartementet hadde to elementer. *Blikk, Klar Tale, Folket, Samora* og *Dag og Tid* skulle beholde sine støttebeløp, men ble flyttet til andre poster på statsbudsjettet. Posten «Ymse publikasjoner» ble dermed betydelig redusert. Det andre elementet var å innføre en ny fordeling av den gjenværende summen i Ymse-posten. Det første elementet ble gjennomført, men regjeringens fordelingsforslag fikk ikke flertall.

Etter et «hvileår» foreslo Kultur- og kirkedepartementet i St.prp. nr. 1 (2006-2007) så å overføre forvaltningen av støtteordningen for ukeaviser til Norsk Kulturråd. Stortinget ga enstemmig tilslutning til å overføre støtten til ukeavisene til Kulturrådet og komiteen skrev blant annet.

Målsettingen med ordningen er å ivareta publikasjoner med ulik kulturell og samfunnsmessig betydning, og som ikke ivaretas ved den ordinære pressestøtten. Skjønnsvurderingen av hvilke publikasjoner som mottar støtte bør foretas "på armlengdes avstand" fra politiske myndigheter. Komiteen støtter Regjeringens fremlegg.³⁷

I tillegg til de ukeavisene som hadde fått støtte over Ymse-posten, ble *Dag og Tid* og *Ukeavisen Ledelse* henvist til å søke Kulturrådet.

Kulturrådet fordelte midlene etter sin egen vurdering for første gang for 2009. Fire publikasjoner som tidligere hadde fått støtte, fikk avslag: *Norge I DAG, Samora Magasin, Ukeavisen Ledelse* og *Friheten*. Kulturrådets vedtak skapte betydelig diskusjon med påstander

³⁶ <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Budsjett/2002-2003/innb-200203-002/7/#a14.6>

³⁷ <https://www.stortinget.no/Global/pdf/Innstillinger/Budsjett/2006-2007/innb-200607-002.pdf>

om synsing og smaksdømming.¹⁹ Den underliggende årsaken var man ved flyttingen endret premissene for vurdering: Alle penger bevilget fra Kulturfondet skal nemlig bevilges på grunnlag av *faglig skjønn ut fra gitte kriterier*, i tillegg til tekniske, objektive kriterier. Dermed ble det innført en kvalitetsvurdering av ukeavisene som tidligere hadde fått støtte på grunn av sine bidrag til *mediemangfoldet*. For 2014 delte *Morgenbladet* og *Dag og Tid* nesten hele potten. Dette var i tråd med premissene for forvaltningen av Norsk kulturfond, der midlene skulle fordeles etter *kunstnerisk og faglig skjønn*.

5.1 Overgang til plattformnøytral støtte

I den perioden ukeavisene fikk sin støtte gjennom Kulturrådet, ble den generelle pressestøtten som omtalt over endret til en såkalt «plattformnøytral» ordning. Pressestøtten var fra starten av en ren papirordning. Da stadig mer av nyhetsdistribusjonen utover tidlig 2000-tall ble digitalisert, ble det nødvendig med endringer.

Etter den omtalte høringsrunden i 2012 ble produksjonsstøtten til aviser i 2014 gjort såkalt «plattformnøytral». Dette innebærer at abonnementsstallene for digitale utgaver av papiraviser skulle regnes inn i opplaget og at rene nettaviser også skulle kunne få støtte, så fremt de tok betalt. Endringen ble gjennomført via en endring i Forskriften. Samtidig ble kravet til innholdsmangfold innskjerpet. Departement skrev i høringsnotatet fra 2012 følgende begrunnelse for forslaget til endringer:

Dagens forskrift setter som vilkår for tilskudd at avisen ”inneholder nyhets- og aktualitetsstoff av dagspressekarakter som gjør at avisen klart skiller seg fra andre typer publikasjoner”. I praksis er det imidlertid ikke først og fremst innholdskravet, men kravet om publisering på papir som avgrenser ordningen. Medier som publiseres daglig på papir, vil i de fleste tilfeller inneholde et bredt tilfang av nyhets- og aktualitetsstoff. Dermed er det ikke behov for detaljerte innholdskrav.

I en plattformnøytral støtteordning legger departementet til grunn at innholdet vil bli et langt viktigere avgrensningskriterium. Dette stiller større krav til reguleringen på dette punktet. Departementet foreslår derfor kriterier knyttet dels til formålet med virksomheten og dels til

det publiserte innholdet, og legger til grunn at dette til sammen kan gi en tilstrekkelig klar avgrensning, jf utkastet § 4 nr. 1 og 2.³⁸

Begrunnelsen fra Departementet innebærer bl.a. en tydelig avgrensning mot medier som hovedsakelig er rettet mot avgrensede publikumsgrupper. Det er likevel viktig å merke seg at geografisk avgrensede (lokale) medier med tematisk spredning i innhold fortsatt vil kunne motta støtte. Departementet legger til grunn at formålet med produksjonstilskuddet er å fremme den *brede* samfunnsdebatten, og å holde befolkningen *bredt og generelt* orientert om ulike samfunnsspørsmål. Med denne begrunnelsen ble Forskriftens tekst endret til dagens formuleringer.

Departementets skriv signaliserer en intendert skjerping av innholdskravet for den enkelte publikasjon til «et bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder». Men det er altså verdt å merke seg at disse vurderingene og endringene i forskriften skjedde mens støtten til ukeavisene, som aldri hadde hatt noe klare formelle kriterier for støtteverdighet, ble finansiert gjennom og administrert av Kulturrådet.

5.2 Ukeavisene flyttes til Medietilsynet

Bransjen var altså misfornøyd med Kulturrådets behandling av ukeavisene og rådet mente også selv at andre burde overta forvaltningen. Stortinget vedtok derfor 10. desember 2013 å «be regjeringen vurdere å flytte forvaltningen av støtte til lokalaviser fra Kulturfondets ordning for periodiske publikasjoner til Medietilsynet.» Da var det altså vedtatt en forskrift med et nytt, strengere breddekrav. Hvordan ble dette vurdert i prosessen? Svaret er at det tilsynelatende ikke ble vurdert i det hele tatt.

³⁸ https://www.regjeringen.no/contentassets/b89b86f72fb14af9940e6f68c29f7d85/prm-25-12_vedlegg-hoeringsnotat-pressestotte.pdf

Kulturdepartementet ba først Medietilsynet om å lage en utredning. Den ble avgitt i desember 2014. I oppdragsbrevet het det blant annet at «*KUD forutsetter at kriteriene utformes slik at ordningen bl.a. vil kunne omfatte de publikasjonene som i dag mottar tilskudd over Kulturrådets ordning med produksjonstilskudd til ukeaviser.*»

Medietilsynet foreslo i sin utredning en ny formålsbestemmelse:

«Tilskuddsordningen for nasjonale ukeaviser skal bidra til å opprettholde et mangfold av nasjonale ukeaviser karakterisert av høy kvalitet og uavhengig journalistikk med ulik kulturell og samfunnsmessig betydning.»³⁹

Det het videre i utredningen fra Medietilsynet at

I Forskrift om produksjonstilskudd til nyhets og aktualitetsmedier stilles det i §3 blant annet krav til at avisen inneholder et bredt spekter av nyhets-, aktualitets og debattstoff fra ulike samfunnsområder. Dette er det Tilskuddsutvalget (tidligere Støtteutvalget for dagsaviser) som vurderer for alle nye aviser i støtteordningen. Basert på vår erfaring fra denne støtteordningen har ikke Medietilsynet noen forutsetning for å si at noen av de aktuelle nasjonale ukeavisene eventuelt ikke ville ha oppfylt slike kriterier. I vår rapport har vi derfor lagt til grunn at disse kriteriene med hensyn til innhold oppfylles av alle de omtalte avisene. (Vår utheving)

I høringsrunden fikk Medietilsynets forslag i hovedsak støtte. Norsk Redaktørforening vil først «vise til at de publikasjonene som i dag omfattes av ordningen, til tross for svært varierende opplags- og lesertall, alle bidrar til det meningsmessige og journalistiske mangfoldet som for skiftende regjeringer har vært et uttrykt politisk mål,»:

Og videre:

Vi støtter også MTs konklusjon om at alle de publikasjonene som inntil nå har vært omfattet av støtteordningen bør kunne omfattes også i fremtiden.

Kulturdepartementet foreslo derfor, med bakgrunn i utredningen fra Medietilsynet og høringsrunden, å flytte forvaltningen til Medietilsynet. I høringsbrevet het det:

³⁹ S.4, http://www.medienorge.uib.no/files/Eksterne_pub/Ukeaviser_utredning_MT.pdf

De nasjonale ukeavisene av den typen som i dag mottar støtte gjennom Kulturrådets ukeavisordning, representerer særegne stemmer i norsk offentlighet. Mens lokale ukeaviser er geografisk avgrensede produkter, representerer de nasjonale ukeavisene *særlige interesser og kulturelle og politiske synsvinkler*. *Nasjonale ukeaviser/-medier utgjør derfor et verdifullt tilskudd til norsk medieflora som det er viktig å ivareta* (vår utheving). De skiller seg også klart fra lokale ukeaviser som mottar produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier.

For øvrig legger departementet til grunn at formålsbestemmelsen i gjeldende forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier er dekkende også for tilskuddet til ukeaviser. Departementet ser derfor ikke behov for å presisere målsettingen ytterligere, for eksempel med henvisning til kulturell eller samfunnsmessig betydning.

For øvrig mener departementet at det er naturlig å legge til grunn de samme kvalifikasjonskriteriene som gjelder etter forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier § 3 -§ 8.⁴⁰

Det kan synes noe uklart hva departementet uttrykker her. På den ene siden bygget både Medietilsynets utredning og høringsrunden på et premiss om at de ukeavisene som på dette tidspunktet fikk støtte (altså *Dag og Tid*, *Korsets Seier*, *Morgenbladet*, *Norge I DAG*, *Ny Tid* og *Ukeavisen Ledelse*) representerte «et verdifullt tilskudd til norsk medieflora som det er viktig å ivareta».

På den annen side er det nokså klart at det ordinære produksjonstilskuddet tradisjonelt hadde stilt strengere krav til aktualitet og «dagspressekarakter» enn det som gjennom 40 år nokså stabilt hadde ligget til grunn for de ulike prosedyrene for tildeling av støtte til disse differensierte ukeavisene.

I Kulturdepartementets høringsnotat er dette problemet overhodet ikke behandlet. Men departementet konkluderer slik:

Dette innebærer bl.a. at tilskudd bare kan gis til medier som: 1. har som hovedformål å drive journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten, jf. utkastet § 3 første ledd nr. 1. 2. inneholder et bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder, jf. utkastet § 3 første ledd nr. 2.

⁴⁰ <https://www.regjeringen.no/contentassets/9b1ce5f892214f93b1fde8b4992ac7ca/horingsnotat---forslag-til-endringer-i-forskrift-om-produksjonstilskudd-til-nyhets--og-aktualitetsmedier---ny-tilskuddsordning-for-nasjonale-ukemedier.pdf>

Skulle kriteriene forstås slik at den typen ukeaviser som på dette tidspunktet fikk støtte fortsatt skulle være berettiget til det? Eller skulle de vedtatte strengere kravene til bredde og dagspressekarakter også gjelde for ukeavisene. Dette er ikke drøftet i høringsnotatet.

I høringsrunden er det ingen av høringsinstansene som følger opp denne uklarheten. Tvert imot. Norsk Redaktørforening skriver at man «støtter forslaget om at det for nasjonale ukemedier legges til grunn de samme generelle kvalifikasjonskriteriene som gjelder etter forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier».⁴¹

Mens Mediebedriftenes Landsforening skriver:⁴²

Videre deler vi departementets vurdering av at de aktuelle publikasjonene bidrar til mediemangfoldet, som er viktig å ivareta. Disse ukemediene har et betalingsvillig lesermarked, men for at de skal kunne opprettholde sitt tilbud til publikum er det nødvendig med støtte, siden de ikke har et tilstrekkelig stort annonsemarked.

Det rimeligste er å anta at høringsinstansene har lagt til grunn at de ukeavisene som på dette tidspunktet skulle få støtte, også ville få det under de nye reglene.

Ukeavisene ble følgelig innlemmet i den nye plattformnøytrale produksjonsstøtten som administreres av Medietilsynet. For de avisene som hadde fått støtte fra Kulturrådet i siste omgang, ble støtten videreført av tilsynet. Det ble altså vurdert slik at både *Morgenbladet* og *Dag og Tid* tilfredsstiller både «breddekravet» og «aktualitetskravet» i forskriften.

Etter at regelverket ble endret har fire nye riksdekkende, ikke-allmenne nettpublikasjoner blitt innvilget støtte. Den første var *Fiskeribladet* som fikk støtte for sin nettutgave. Deretter fulgte *Dagens Perspektiv*, som springer ut av *Ukeavisen Ledelse* og som fokuserer på politikk, næringsliv og ledelse. Den tredje er *Minerva*, en digital dagavisvariant av kulturtidsskriftet

41

https://www.regjeringen.no/contentassets/34882715b14143af82c66c8cf33d8fc4/norsk_redaktorforening_mm.pdf?uid=Norsk_redakt%C3%B8rforening

42

https://www.regjeringen.no/contentassets/34882715b14143af82c66c8cf33d8fc4/mediebedriftenes_landsforening_mm.pdf?uid=Mediebedriftenes_Landsforening

Minerva, som er kommet ut på papir siden 1950-tallet og som nettidsskrift siden 2006. Minervas dekningsområder er i all hovedsak politikk og kultur. Ukeavisa *Norge IDAG* som ifølge sin egen hjemmeside «løfter frem kristne verdisaker og den kristne troens betydning for både enkeltmennesker og samfunn»⁴³ er blitt tildelt produksjonstilskudd fra og med 2016. Den siste er Medier24 som, i likhet med Fiskeribladet er riksdekkende næringslivsnettavis, og som dekker mediebransjen.

Eksemplene Norge IDag og Minerva, viser at forvaltningspraksisen, i det minste så langt, har vært mer i tråd med historisk praksis overfor ukeavisene og deres digitale motstykker enn ordlyden i forskriften legger opp til.

Denne gjennomgangen viser at digitale «ukeaviser» som ikke har en idemessig eller politisk grunnholdning, men som dekker «kultur og politikk» kan kvalifisere til støtte etter dagens forskrift.

6. Konklusjon

Analysene viser at *Subjekt* er en nyhetsorientert publikasjon. Den har en forholdsvis høy andel debatt- og kommentarstoff og en god del anmeldelser. Publikasjonen har klart mer preg av avis enn av kulturtidsskrift.

Avisa presenterer i all hovedsak dagsaktuelle saker.

Stoffet som utgis er et relevant bidrag til den offentlige samtalen om kunst og kultur og politikken knyttet til disse feltene. Det kan diskuteres om *Subjekt* oppfyller forskriftens *ordlyd* om å gi et «bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff» ettersom innholdet nesten utelukkende handler om kultur og kulturpolitikk. Som jeg har vist, har imidlertid dette kravet aldri vært bokstavelig håndhevet. Dette gjelder særlig for publikasjoner som i papirtida ville vært kategorisert som nasjonale kulturelle eller politiske ukeaviser. *Subjekt* har et tydelig

⁴³ <https://idag.no/minside/avisen/om>

slektskap til denne gruppen medier, men skiller seg litt fra de øvrige «kultur- og kommentaravisene» gjennom en høyere andel nyhetsartikler. Med andre ord har *Subjekt* noe mer «dagspressekarakter» enn disse.

Referanser

Allern, Sigurd (2001) *Nyhetsverdier*. Kristiansand: IJ-forlaget

Bastiansen, Henrik (2009) *Lojaliteten som brast. Partipressen i Norge fra zenit til fall*. Oslo: Norsk pressehistorisk forening,

Bjerke, Paul og Halvorsen, Lars J. (2018) *Kulturtidskriftene En analyse av kulturtidsskriftene i Norge*. Bergen; Fagbokforlaget

Bjerke, Paul og Halvorsen, Lars J. (2020) *Innholdsanalyse av Medier24*. Rapport nr. 103/2020. Volda: Høgskulen i Volda

Bjerke, P., Halvorsen L.J., Flo, I., og Heggdal, A.F. (2019). *Innholdsanalyse av Dagbladet Pluss*. Rapport 96/2019, Volda: Høgskulen i Volda.

Denscombe, M. (2017). *The good research guide - for small-scale social research projects*. London: McGraw Hill Education.

Halvorsen L.J og Bjerke, P. (2019) *Innholdsanalyse av Korsets Seier*. Rapport 99/2019, Volda: Høgskulen i Volda.

Hellerud, Oddvar (form.) (1967). Om tiltak for å opprettholde en differensiert dagspresse. Oslo: Stat- og pressekomiteén

Hellevik, O. (2009). *Forskningsmetode i Sosiologi og statsvitenskap*. Oslo: Universitetsforlaget.

Høst, S. (1992). *Innholdsanalyse av Fiskaren*. Rapport til Medieavdelingen i Kulturdepartementet.

Høst, Sigurd (2004) *Hva er en avis IJ-rapport nr.3/2004*. Fredrikstad: Institutt for journalistikk

Høst, S. (2017) *Avisåret 2016*. Rapport nr. 84/2017. Volda: Høgskulen i Volda

Mathisen, Birgit Røe (2019) 'Hvit, voksen og elitedominert' i Mathisen & Morlandstø (red) *Blindsoner og mangfold*. Stamsund: Orkana Akademisk

NOU 1992:14 Mål og midler i pressepolitikken. Oslo: Kulturdepartementet

NOU 2010:14 Lett å komme til orde, vanskelig å bli hørt – en moderne mediestøtte. Oslo: Kulturdepartementet

Overrein, Per & Madsen, Roar. (2019) Om partipressens korporative system - et søkelys på seks Høyrepresseaviser. *Mediehistorisk tidsskrift*.

Sjøvaag, H. (2015). Ligner NRK på de andre nettavisene?. Vox Publica 25.mars 2015. <https://voxpathica.no/2015/03/ligner-nrk-paa-de-andre-nettavisene/>

Østby, H., Helland K., Knapskog K., Larsen, L. O. og Moe, H. (2013). *Metodebok for mediefag – 4 utgave*. Bergen: Fagbokforlaget.